

okřožována; má zmírniti přiměřeně rychlost jízdy, třeba-li také zůstatí stát, kdyby jeho vozidlem mohly býti způsobeny nehody nebo poruchy dopravy. Leč nelze žalobci přičísti za vinu, že těchto v § 45 cit. nař. uvedených opatření neužil, poněvadž i při vynaložení zvláštní v § 1299 obč. zák. mu uložené opatrnosti a píle nemohl poznati, že jeho vozidlem mohla by býti způsobena nehoda, kdyby nezmírnil rychlost tak, by mohl ihned zastaviti, pokud se týče kdyby nezastavil, ano bylo zjištěno, že, když se žalobce k přejezdu přiblížil, zábrany na přejezdu tratě byly otevřeny, a to úplně. Žalobce musil z toho souditi, že trať a přejezd přes ni jsou volné, a neměl příčiny zmírňovati rychlost jízdy, dokonce zastaviti, nebo rozhlížeti se po krajině, zda je trať volná. Řidič silostroje může předpokládati, že zřízenec k tomu účelu zvláště ustanovený dostojí svým povinnostem, že při přiblížení se vlaku spustí zábrany. Nelze tedy uznati na zavinění ani spoluza-
vinění žalobce v žádném směru. Naproti tomu však selhal železniční zřízenec Jan K. ve vykonávání služby jemu svěřené, čímž způsobena byla žalobci škoda. Za ni ručí žalovaný podle § 1315 obč. zák. Bylo zjištěno nejen, že nebyly spuštěny kritického dne, kdy žalobce dojížděl k přejezdu a na trať přijel nákladní vlak, nýbrž také, že na tomto přejezdu bývají zábrany často otevřené v době, kdy projíždí vlak, způsobivší nehodu, a že Jan K. byl pro toto nedostatečné hlídání závor pokud se týče pro zaspání vlaku již trestán železniční správou, a to čtyřikráte; z toho plyne, že Jan K. co do služby mu přikázané není osobou zdatnou. Nejde tu jen o nedopatření, nýbrž o opomenutí a porušení výslovného příkazu, o porušení oné prosté pozornosti, kterou předpokládá již zdravý rozum a jejíž zanedbání musil Jan K. poznati za nanejvýše nebezpečné. Zdatnost předpokládá nejen způsobilost, nýbrž i nejlepší vůli, skutečné schopnosti vynaložiti, dokonalou svědomitost a naprostou dbalost. Žalovaný ovšem také namítal, že Jan K. zábrany proto nespustil, poněvadž byl náhle zachvácen žaludečními křečemi. Leč, i kdyby se tato námitka zakládala na pravdě — nižší soudy v tomto směru nic nezjistily —, nesprostilo by to žalovaného z povinnosti k náhradě škody. Trpěl-li a trpí-li Jan K. takovou chorobou, jest již ze zdravotních ohledů pro službu jemu přikázanou nezpůsobilým a nezdatným. Zda železniční správa o chorobě Jana K-a věděla čili nic, je bezvýznamné. Za nezdatnost zaměstnance ručí zaměstnavatel i tehdy, když mu nezdatnost nebyla známa. Kdo jedná nebo používá k výkonu svých práv neb jinak k vlastní hospodářské neb osobní potřebě, tedy ve vlastním zájmu, osoby nezdatné, činí tak na vlastní nebezpečí a nesmí se tak státi na úkor osob třetích (mat. k § 161 III. dílčí nov. k všeobec. obč. zák. ze dne 16. března 1916, čís. 169 ř. zák.).

Čís. 9518.

(Dovolací) soud jest vázán pravoplatným výrokem o zamítnutí námítky pravoplatně rozsouzené věci jen potud, že nesmí žalobu odmítnouti, protože již bylo o nároku pravoplatně rozhodnuto, ale není

vázán v posouzení hmotněprávních účinků dřívějšího rozsudku pro souzený nárok.

Cizozemský rozsudek, jímž bylo uznáno na rozluku manželství, má hmotněprávní účinky pro tuzemsko, je-li důvod rozluky, ze kterého cizozemský soud vyhověl žalobě, uznán i tuzemským právem a není-li v cizozemském rozsudku nic proti tuzemskému právnímu řádu.

Předpis § 114 zák. čl. XXI:1894 nemůže se vztahovati na manžele, již v době uzavření sňatku měli bydliště v historických zemích.

Československá republika zaručila se vykonávati a uznávati rozsudky říšskoněmeckých soudů stejně jak to činí Německo. Pokud nelze podle § 328 něm. c. ř. s. uznati v Německu rozsudek cizozemského soudu.

Předpisy §§ 76 a 100 j. n. stanoví jen místní příslušnost pro rozlukové spory, není však v nich řešena otázka, zda manželské spory tuzemců příslušejí výhradně tuzemským soudům. Výlučnou příslušnost tuzemských soudů v tomto směru nelze vyvoditi ani z jiných ustanovení jurisdikční normy aniž z § 81 čís. 3 ex. ř.

Rozsudek německého soudu o rozluce manželství nelze v tuzemsku uznati, bylo-li použito doznání strany jako prostředku k důkazu rozlukového důvodu.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1930, Rv I 428/29.)

Manželství československých příslušníků bylo pravoplatně rozloučeno rozsudkem zemského soudu v Hamburku ze dne 8. dubna 1925 z viny manželovy. Manžel domáhal se napotom v tuzemsku rozluky manželství z viny manželky. Námitku rozepře pravoplatně rozsouzené soud první stolice zamítl, zamítl však též žalobu ve věci samé v podstatě proto, že manželství již bylo pravoplatně rozloučeno rozsudkem zemského soudu v Hamburku. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Jest sice pravda, že ve vědě právní a v judikatuře bývalého rakouského práva platilo dogma, o ustanovení § 81 čís. 3 ex. ř. se opírající, že manželství tuzemců mohou býti jen tuzemskými soudy rozvedena od stolu a lože, pokud se týče rozloučena co do svazku. Judikáty Nejvyššího soudu ze dne 4. května 1926, čís. 5997 sb. a ze dne 9. února 1927, čís. 6787 sb. nastal však obrat v nazírání na význam § 81 čís. 3 ex. ř. Podle právního názoru, judikáty těmi vysloveného jest totiž rozluka manželství československých státních příslušníků, vyslovená rozsudkem cizozemským platná i pro území Republiky československé za těchto předpokladů: 1. že byla povolena z důvodu, uznaného československým právem za důvod rozluky, tedy z některého z důvodů, vypočtených v § 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. (podmínka materiální); 2. že byla vyslovena na podkladě řízení, neodporujícího donucovacím předpisům československým o řízení ve všech manželských (podmínka formální). Odvolatel má za to, že citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu nelze použiti na spor, o nějž tu jde, poněvadž jest odlišný od obou případů, na něž se judikáty ty vztahují, maje za podklad zcela jinou skutkovou podstatu, než ony dva případy. V nich šlo prý

o otázku, zdali manželství, která uzavřel státní příslušník československý po rozloučení svého manželství soudem cizozemským, jest platným čili nic, tedy o otázku ryze předurčující a Nejvyšší soud v případech těch zaujal prý stanovisko pouhé oportunity, dané skutkovou podstatou případů těch. Také prý výsledek jednání před cizozemským soudem, na jehož základě vynesena byl rozsudek zemského soudu v Hamburku ze dne 8. dubna 1925, neodpovídá právnímu názoru, v rozhodnutích těch vyslovenému ani v ohledu materiálním ani v ohledu formálním. Názor tento jest lichý, neboť jest nerozhodné, vyslovil-li Nejvyšší soud zásadu shora uvedenou při řešení otázky předurčující či při řešení věci hlavní, poněvadž pro tu i onu otázku platí stejné právo a, že při řešení oněch dvou případů rozhodovaly důvody oportunity, nikoli důvody ryze právní, nelze z rozhodnutí těch nijak vyvoditi. Spor byl prvním soudem po stránce právní zcela správně posouzen, neboť splněny jsou oba předpoklady právní věty, shora pod 1. a 2. Nejvyšším soudem vyslovené. Rozsudek zemského soudu v Hamburku z 8. dubna 1925 vyslovil rozluce manželství stran pro cizoložství nynějšího žalobce Františka K-a a cizoložství jest podle práva československého (§ 13 písm. a) zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.) důvodem rozlučným. Pod názvem »cizoložství« rozumí se v Německu skutkově i právně totéž co v Československu, a soudu tuzemskému náleží jen zkoumati, zda skutková podstata tak, jak byla zjištěna cizozemským rozsudkem, tvoří některý z důvodů, v § 13 zák. rozl. uvedených. Skutkovou podstatou, cizozemským rozsudkem zjištěnou jest však soudce tuzemský vázán, jen právní posouzení dotyčného skutkového zjištění zůstává mu vyhrazeno. Proto nesmí tuzemský soud pouštěti se znovu do hodnocení důkazů, na jichž podkladě cizozemský soud skutkovou podstatu zjistil, nesmí tedy skutkovou podstatu ani změnit ani opravit, jinak by to značilo prováděti spor znovu a neuznávatí rozsudek cizozemský za platný a účinný. Československý soud smí jen zkoumati, zda skutková podstata, již má býti vázán, byla zjištěna v řízení, které neodporuje nutkavým předpisům československého práva o řízení o neplatnosti a o rozluce manželství, tedy zda byla zjištěna v řízení oficiálním, vylučujícím rozsudek na podkladě zmeškání, uznání nebo pouhého doznání žalovaného (§ 10 min. nař. z 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák.). Odvolatel nenapadá zjištění, které procesní soud učinil na základě vysvědčení ministerstva spravedlnosti ze dne 16. listopadu 1927 čís. 44.113/27, že v Německu platí pro řízení o rozluce manželství zásady řízení oficiálního a že jsou tam vyloučeny rozsudky pro zmeškání, uznání nebo na základě pouhého doznání. Jednání před zemským soudem v Hamburku provedeno bylo v takovémto řízení, čímž je splněna druhá podmínka, shora ad 2. uvedená. Jest jen zkoumati, zda zemský soud v Hamburku jednal v souzeném případě ve smyslu vytčených předpisů. Odvolatel to popírá, tvrdě, že rozsudek byl vydán na základě pouhého doznání žalovaného (nynějšího žalobce), že se dopustil cizoložství se slečnou T. Toto tvrzení odporuje však obsahu spisů, z nichž vyplývá, že soud vzal cizoložství Františka K-a za prokázané z dopisu sl. T. a z jeho doznání. V žalobě tvrdila totiž Marta K-ová, že se jí dostal do rukou

dopis, jí předložený dto v Hamburku 7. září 1923, podepsaný jakousi T., v němž pisatelka oslovuje jejího manžela »Můj milý Františku« a končí mnoha polibky a když dopis ten v lednu 1925 přdestřela svému manželmu, že nepopřel, že s onou dámou měl styky a ještě má. V přípravném spise ze dne 13. března 1925 doznal František K., že byl s pisatelkou dopisu v mimomanželských stycích, na omluvu, že manželskou věrnost porušil, však uvedl, že jeho manželka již delší dobu pro tělesný neduh se ho vzdalovala. Při ústním jednání dne 25. března 1925 doznal František K., že dopis v prvopisu nyní předložený skutečně obdržel a že za trvání manželství s pisatelkou dopisu měl pohlavní styky. Soud procesní na základě tohoto dopisu a věrohodného doznání Františka K-a vzal za prokázáno, že se s onou T. dopustil cizoložství, a vyslovil rozsudkem rozvod manželství na základě § 1565 obč. zák. něm., který se rovná podle vysvědčení min. sprav. rozluce ve smyslu práva československého. Vzal tedy cizozemský soud cizoložství Františka K-a za prokázané z dopisu slečny T. a z doznání jeho, kromě doznání byl tu tedy ještě další důkaz listinný, což stačí ke splnění zákonného předpisu, že se rozsudek nesmí opíratí o pouhé doznání. Oceňovati znovu, zda dopis a doznání skutečně prokazují cizoložství odvolatelovo, jak to navrhuje, vybočovalo by — jak shora vloženo — z pravomoci československého soudu. Že slečna T. není osobou fingovanou a že celý žalobní děj o cizoložství K-ově a jeho doznání není pouhou smýšlenkou, ukazuje skutečnost, že v tomto sporu byla tato slečna T. vyslechnuta o tvrzení žalované, že s ní žalobce spáchal cizoložství, odepřela však svědectví, poněvadž by jí způsobiti mohlo hanbu, což podle §§ 321 a 272 c. ř. s. ve spojení s důvěrným obsahem dopisu jest náležitě hodnotiti. Pravost dopisu nebylo třeba zvláště zjišťovati, ana nebyla popřena. Zemský soud v Hamburku neporušil tedy nijak předpisy oficiálnosti manželského řízení a jeho rozsudek splňuje tudíž materiální i formelní podmínky, by byl za platný a za účinný uznán i pro Československo.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y :

Nejprve jest se obíratí s dovolatelovou výtkou, že cizozemskému rozsudku je vtomně odepřena i právní účinnost tím, že byla námitka věci rozsouzené zamítnuta. Při posouzení této výtky a celého sporu vůbec vyskytují se tyto otázky: 1. o významu pravoplatného rozhodnutí vůbec, 2. o čem bylo rozhodnuto zamítnutím námitky věci rozsouzené, 3. pokud jest dovolací soud tímto rozhodnutím nižších soudů vázán, 4. posléze, jaký význam má pravoplatné rozhodnutí cizozemského soudu o rozluce. Byl-li spor rozhodnut s konečnou platností tuzemským soudem, má to význam dvojí: a) jednak procesuální, že nelze týž spor znova učiniti předmětem jednání a rozhodování. Početí takového sporu brání námitka věci rozsouzené, takže jest nemožno, jednat ve věci znova; b) význam hmotněprávní, že nárok, o němž bylo

rozhodnuto, jest autoritativně zjištěn, takže nárok materielně jest po právu, třeba že rozhodnutí o něm nebylo správné a před tím ho nebylo, a že může býti mocí státní autority vykonán. Soud, který vyhovuje námitce věci rozsouzené, tedy formální námitce, bránící každému novému počítí sporu o téměř nároku, vyslovuje svým výrokem o této námitce, že nový spor počítí nelze, ale nečiní výrok o tom, zda a jaké hmotněprávní účinky má dřívější rozsudek, zejména o tom, zda jej lze vykonat. Výrok o vykonatelnosti a o výkonu rozsudku přísluší soudu dřívějšího sporu nebo soudu exekučnímu, a soud nového sporu o téměř nároku nečiní o tom výrok. Tím méně zamítnutí námítky věci rozsouzené brání tomu, by soud nevzal v úvahu hmotněprávní účinky dřívějšího rozsudku pro tento spor. Dovolací soud jest proto vázán pravoplatným výrokem o zamítnutí námítky věci rozsouzené jen potud, že nesmí žalobu odmítnouti, protože bylo o nároku již pravoplatně rozhodnuto, ale není vázán v posouzení hmotněprávních účinků dřívějšího rozsudku na souzený nárok a není zejména vázán důvody, z nichž soud prvé stolice zamítl námitku věci rozsouzené v tomto směru. Třeba se na první pohled zdálo, že nižší soudy, uznávše pravoplatné rozhodnutí o souzeném nároku dřívějším rozsudkem, ocitají se v rozporu, když je přes to přezkoumávají, jest to rozpor jenom zdánlivý, protože bylo rozhodnuto jen o tom, zda brání dřívější sporu sporu nynějšímu, ale nikoli o hmotněprávním významu dřívějšího rozsudku o rozluce pro tento spor. Kdyby ovšem nižší soudy byly vyhověly námitce věci rozsouzené, bylo by toto rozhodnutí závazné pro všechny soudy a nebylo by u žádného tuzemského soudu možno o téže věci začítí nový spor. An soud prvé stolice pravoplatným usnesením této námitce nevyhověl, nemůže se dovolací soud již obíratí tím, zda se tak stalo právem, a musí řešití spor věcně. (Viz rozh. nejvyššího soudu čís. 7276 sb. n. s.). Zamítnutím námítky věci rozsouzené není však řečeno, že rozsudek o rozluce vydaný cizozemským soudem nemá vůbec hmotněprávní účinnost a že soud musí probratí a posoudití skutkovou podstatu dřívějšího sporu znova.

Dovolatel napadá hlavně názor, který zaujal Nejvyšší soud v rozhodnutích uveřejněných pod čís. 5997 a 6787 sb. n. s., a který převzaly také nižší soudy, že totiž cizozemský rozsudek má hmotněprávní účinky i pro tuzemsko v případě, je-li důvod rozluky, ze kterého cizozemský soud vyhověl žalobě, uznán i zdejším právem a není-li v cizozemském rozsudku nic proti zdejšímu právnímu řádu. Nejvyšší soud neshledává příčiny, by se uchýlil od zásady dříve vyslovené a důvody dovolací nejsou s to, by správnost onoho názoru vyvrátily. Třebaže pro Slovensko a Podkarpatskou Rus v § 114 zák. čl. XXI:1894 jest uznána zásada, že manželství státních občanů tuzemských může rozloučiti jen tuzemský soud, nemohlo a nemůže se to vztahovati na strany souzené rozepře, které v čase uzavření sňatku, dne 14. srpna 1920 domovským právem příslušely do Prahy, tedy neměly státní občanství z důvodu domovské příslušnosti do některé obce na Slovensku nebo Podkarpatské Rusi. Proto pro ně a pro posouzení jejich manželství neplatilo právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi, nýbrž byly vázány podle § 4 obč. zák. právem občanským platným v zemích

historických. Tomu nevadí § 4 ústavní listiny, stanovící jednotné československé státní občanství. Tímto zákonem nebylo vysloveno, jakým právním řádem jsou vázány ve svých jednáních v cizině příslušníci jednak zemí historických, jednak Slovenska a Podkarpatské Rusi, nýbrž tato otázka ponechána byla k rozřešení občanskému právu podle státní příslušnosti k tomu nebo onomu území na základě domovské příslušnosti. Jinak by by tu zmatek v tom, podle kterého z obou územních práv občanských se má vázanost na občanské zákony státních občanů v cizině posuzovati. Proto nesejde na tom, že Československo jako suverenní státní jednotka jest proti cizině ohledně vykonatelnosti rozsudků celkem. Neprávem pokouší se dovolatel účinnost cizozemského rozsudku o rozluce jeho manželství napadati z důvodu, že není tu formální podmínky záruky vzájemnosti. Formálně jest v určitých mezích vzájemnost s Německem zaručena a jde jen o to, zda jsou tu materiální podmínky pro uznání cizozemského rozsudku, za nichž Československá republika zaručila vykonatelnost neb uznání německých rozsudků rozlukových. Formální záruka vzájemnosti nestala se sice smlouvou o právní ochraně a pomoci s Německem ze dne 20. ledna 1922, čís. 130 sb. z. a n. Tato smlouva nejedná o vykonatelnosti a uznání rozsudků a soudních rozhodnutí. Pro vykonatelnost a pro výkon německých rozsudků v tuzemsku platí zákonná ustanovení § 79 a násl. ex. ř. § 79 stanoví, že k exekuci nebo k výkonu cizozemských exekučních titulů v území, kde platí exekuční řád, může dojíti jen tenkrát a jen tou měrou, pokud vzájemnost jest zaručena státními smlouvami nebo vládním prohlášením o tom vydaným a v říšském zákoníku vyhlášeným. Podle nynějšího práva je potřebí vyhlášky ve sbírce zákonů a nařízení. Vládní vyhláškou ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. bylo oznámeno, pokud a za jakých podmínek jsou tuzemské rozsudky uznávány a vykonatelný podle tamnějších zákonů a pokud těmito jest vykonatelnost rozsudku zaručena, a praví se, že jest v tom směru zaručena vzájemnost. Podle toho se tedy Československá republika zaručila vykonávati a uznávati rozsudky německých soudů stejně, jak to činí Německo. Podle § 328 něm. c. ř. s. mají německé soudy uznávati rozsudky o rozluce tamnějších státních občanů, provedené zdejšími soudy, není-li tu závad uvedených v § 328 něm. c. ř. s.; navzájem za týchž podmínek jest uznati a vykonati rozlukové rozsudky německých soudů v tuzemsku. Podle § 328 něm. c. ř. s. nelze rozsudek cizozemského soudu uznati: 1. nejsou-li soudy cizího státu podle německých zákonů příslušné, 2. je-li podlehnoucí žalovaný německým příslušníkem a nepustil-li se do sporu, pokud obsílka zahajující spor mu nebyla doručena ve státě sporu osobně nebo poskytnutím německé právní pomoci, 3. když se v rozsudku ke škodě německé strany bylo uchýleno od předpisu čl. 13 odst. 1, 3 nebo čl. 17, 18, 22 uvoz. zák. k obč. zák. něm. nebo od předpisů oné části čl. 27 téhož zákona, která se týká čl. 23 odst. 1, nebo jde-li o čl. 9 odst. 3, jestliže se odchýlil na újmu manželky cizince prohlášeného za mrtva od předpisů čl. 13 odst. 2, 4. kdyby se uznání rozsudku přičilo dobrým mravům nebo účelům některého zákona, 5. když není zaručena vzájemnost. Protože dovolatel uplatňuje, že tu není nejen formálních, nýbrž ani

materielních podmínek pro uznání německého rozsudku o rozluce, jest po řadě zkoumati, pokud v souzeném případě jsou splněny podmínky, na nichž podle § 328 něm. c. ř. s. jest uznání zaručeno.

Rozsudek německého soudu nebylo by lze uznati, kdyby nebyl německý soud příslušný podle zdejších zákonů. Příslušnost pro rozlukový spor stanoví § 76 a 100 j. n. Prvý určuje za místně příslušný soud výhradně soud posledního společného bydliště, druhý stanoví podpůrnou místní příslušnost pro žalobu o rozluce proti československým příslušníkům, není-li pro ně založen obecný soud aniž zvláštní soud, buď u soudu žalobcova pobytu v tomto státě a, není-li ho, u zemského soudu v Praze, mají-li strany nebo žalovaný domovské právo v obci, kde platí jurisdikční norma. Literatura sice vykládá převážně § 76 j. n., že se předpokládá, že společné bydliště manželů bylo v tuzemsku a že zákon chtěl vyloučiti příslušnost cizích soudů ve věcech rozlukových vůbec (srov. ku př. Neumann Komentář k § 76 j. n., Hora civilní procesní právo str. 171, Walker Streitfragen str. 167, Walker Internationales Privatrecht str. 267, 269, Bergmann Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht II str. 407, podobně i nález čís. 5068 Gl. U.). Ovšem ozvaly se v literatuře také hlasy pochybnosti o správnosti tohoto názoru (Sattler Beiträge str. 25 a násl.). O pravomoci tuzemských soudů činí se zmínka v §§ 28, 29, 42 a 48 j. n. Ale zákon nikde nestanoví hranice příslušnosti tuzemských a cizozemských soudů. § 28 j. n. klade jen za podmínku určení místně příslušného soudu Nejvyšším soudem, že věc podléhá tuzemskému soudnictví. § 29 j. n. vylučuje zásadu trvání příslušnosti soudní v důsledku změn nastalých za sporu, odejme-li se věc tuzemskému soudnictví. § 42 j. n. nařizuje, by soudy dbaly z úřadu v každém období sporu, je-li věc tuzemskému soudu odňata. Co však jest odňato tuzemskému soudnictví nebo co jest odňato cizozemskému soudnictví, to zákon výslovně nestanoví. V § 48 j. n. nařizuje jenom, že kompetenční konflikty mezi tuzemskými a cizozemskými soudy řeší se mezinárodně a že prohlášení ministerstva spravedlnosti o tom jest závazné pro tuzemské soudy. Zákon tedy sám nemá ustanovení o hranici příslušnosti tuzemských soudů proti příslušnosti soudů cizozemských a také ani takové hranice všeobecné stanoviti nechtěl, jak plyne z motivů k § 28 j. n. Tam se poukazuje k tomu, že hranice ta není přesná, závisí na vztazích k jednotlivým státům a slibuje se, že bude pro jednotlivé případy hranice ta upravena v uvozovacím zákoně k jurisdikční normě. To se stalo v čl. VIII čís. 3, IX a X uv. zákona k j. n., kde bylo sice stanoveno, že tuzemskému soudnictví podléhají právní věci, jež podle státních smluv nebo podle mezinárodních zásad jsou podrobeny tuzemskému soudnictví, a kde se upravuje příslušnost k projednání pozůstalostí a k vedení poručenstva cizinců. Nejsou tu však vysloveny všeobecné určitější zásady zejména o tom, zda ve sporech manželských jest příslušnost cizozemských soudů vůbec vyloučena jak jest ustanoveno ve státních smlouvách s Rumunskem, s Jugoslavií a s Polskem. Zákonodárce ji patrně ustanovením v samém zákoně řešiti nechtěl, ponechal její řešení státním smlouvám mezinárodním a případně zásadám mezinárodního práva procesního. § 76 a 100 j. n. stanoví tedy

jen místní příslušnost pro spory rozlukové, ale není řešena otázka, zda manželské spory přísluší výhradně tuzemským soudům, takže příslušnost cizozemských soudů je naprosto vyloučena. Vždyť sudiště § 76 j. n. podle motivů sleduje účel, by manželka byla chráněna, změnil-li manžel bydliště tím, že je přeloží do ciziny. Zákon tedy nechtěl chránit manželku tak, by jí bránil žalovati v cizině vůbec. Podobně i v § 100 j. n. stanoví se podpůrná místní příslušnost pro spory manželské, ale nechce se tím vylučovati zásadně i příslušnost cizích soudů. Literatura opírá ovšem svůj názor o výhradné příslušnosti tuzemských soudů a o nepřislušnosti cizozemských soudů pro manželské spory o ustanovení § 81 čís. 3 ex. ř. Ale tu správně poukazuje Sattler na uvedeném místě a Walker ve svém díle Streitfragen str. 167 k tomu, že exekuční řád jedná tu o exekuci a o výkonu cizozemských rozsudků, nikoli však o jejich hmotněprávní účinnosti, že se význam ustanovení § 81 čís. 3 ex. ř. přepíná, chce-li se vztahovati na to, že cizozemský rozsudek nemá ani hmotněprávní účinnosti v tuzemsku. To zákon nepraví. Při rozsudcích o rozluku se ani nemůže jednati o výkon rozsudku, ježto rozsudek neukládá plnění a výkon je myslitelný teprve ohledně důsledku rozluky; na př. podržení jména, výživy manželky a dítěte. Ale pro tyto případy je třeba zvláštního exekučního titulu. A teprve o jeho vykonatelnosti by se mohlo jednati ve smyslu § 81 čís. 3 ex. ř. Proto ustanovení to nemá významu pro otázku, zda pro spory manželské jest vyhrazena příslušnost soudů tuzemských a vyloučena příslušnost soudů cizozemských. Nejvyšší soud ve shora citovaných nálezech nesdílí proto názor, že tuzemské soudy mají vyhrazenou příslušnost pro rozhodování sporů manželských, a lze poukázati na důvody v nich uvedené. S hlediska čís. 1 § 328 c. ř. s. něm. není tedy proti uznání německého rozsudku závady.

Závada pod čís. 2 § 328 něm. c. ř. s. nebyla uplatněna a také jí není, protože obě strany u cizozemského soudu jednaly. S hlediska čís. 3. téhož § mohlo by přijíti v úvahu jen, zda se ke škodě žalobcově německý soud neuchýlil od zásady čl. 17 uv. zák. k něm. obč. zák. Tento stanoví, že pro manželskou rozluku jsou směrodatné zákony státu, jimž byl manžel v době podání žaloby podroben. Žalobce byl podle tuzemských zákonů (§ 4 obč. zák.) ohledně rozluky podroben zákonům československým. Ale německý soud, i když rozloučil žalobcovo manželství podle práva německého, neuchýlil se od československého práva na žalobcovu škodu proto, že i právo čl. i německé připouští rozluku z důvodu cizoložství (§ 1565 něm. obč. zák. a § 13 a) čl. zákona rozl.). Zbývá uvážiti, zda uznání cizozemského rozsudku nepřičilo by se dobrým mravům nebo účelu některého československého zákona. V tomto směru přičilo by se uznání cizozemského rozsudku účelu § 14 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 a § 10 ministerského nařízení ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. a účelu §§ 93 a 99 obč. zák. Tyto předpisy stanoví, by důvod rozluky byl objasněn a také přísně zkoumán a platné manželství proti každému svémocnému odporu z moci úřední bylo vzato v ochranu. Řízení o rozluku má býti vedeno tak, by právo žádati o rozluku buďto bez ohledu k vlastnímu doznání nebo ke srovnalé vůli manželů bylo

prokázáno nebo nemožnost takového důkazu byla postavena nade vší pochybnost. Jest proto v rozlukovém řízení zakázáno použití doznání strany jako průvodního prostředku pro důkaz důvodu rozlukového. (Viz čl. VI čís. 1 uvoz. zákona k c. ř. s.). Účelem tohoto ustanovení jest ochrana manželství před svémocným jeho zrušením. Předpisem §§ 93 a 99 obč. zák. jest zakázáno manželství rozloučiti svémocně pouhým uznáním důvodu rozluky nebo jeho doznáním se strany manželů a ustanovení předpisů o řízení ve věcech manželských jest jen důsledkem oné hmotněprávní zásady. To, že soud nesmí hleděti k doznání stran, sleduje účel, by doznáním, které zákon považuje ve věcech rozlukových za důkaz naprosto nespolehlivý a proto je vylučuje jako důkazní prostředek, manželé nemohli dosíci rozluky, již by bez doznání dosíci nemohli. Tuzemskému soudu, má-li podle vytčených zásad rozhodnouti o uznání německého rozsudku o rozluce, jest tedy vyhrazeno právo zkoumati nejen, zda se rozsudek nepřičí tuzemskému hmotnému právu, nýbrž i zda rozsudek není zbudován na řízení, jež odporuje uvedeným zásadám tuzemského řízení, jichž účelem jest ochrana manželství. Třeba by tedy bylo lze přisvědčiti názoru nižších soudů, že se nelze v otázce uznání německého rozsudku pouštěti do přezkoumávání hodnocení průvodů, nelze rozsudek uznati proto, že tu nejde o takovéto přezkoumání, nýbrž o to, že bylo použito doznání strany jako průvodního prostředku, což se přičí účelu zákazů daných shora uvedenými ustanoveními zákona. Není tedy správné, že tuzemský soud jest vázán skutkovou podstatou zjištěnou cizozemským soudem, byla-li zjištěna způsobem přičícím se účelu uvedených zákonných předpisů, zejména na základě doznání strany.

K průkazu cizoložství bylo použito hlavně doznání žalobce. To se přičí účelu ustanovení tuzemských zákonů, jež byla uvedena, a jež jsou dána z důvodů veřejné mravnosti a pořádku. Proto nelze rozsudek zemského soudu v Hamburku o rozluce uznat ani po stránce hmotněprávní za účinný pro tuzemsko. Když tomu tak, nelze zamítnouti žalobu o rozluky podanou žalobcem, ovšem z jiných důvodů než byly dřívějším sporem uplatněny, jednoduše proto, že manželství stran již netrvá, byvši právoplatně rozloučeno, a nižší soudy měly se obíratí věcně důvody rozluky uplatněnými žalobcem. Ježto tak neučinily a nezjistily skutkový podklad pro jich posouzení, bylo jejich rozsudky zrušiti a naříditi, jak se stalo (§ 510 c. ř. s.).

Čís. 9519.

Zněly-li prioritní obligace na marky říšské měny, aniž byl do nich pojat výslovný závazek, že mají býti vyplaceny ve zlatě nebo penízem, odpovídajícím hodnotě jejich ve zlatě, nýbrž bylo v nich jen povšechně řečeno, že dlužník může v tuzemsku platiti podle své volby i v markách i v tuzemské měně penízem odpovídajícím kursovní hodnotě marky, — stačí složil-li dlužník na soudě peníz v Kč odpovídající kursu marek v čase složení na soudě.

Pokud nebyla v tuzemsku zákonem uznána valorisace pro určité právní poměry, jest vyloučena předpisem § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n.